

Fjärdingsman Johan Eric Johanssons pinsamma misstag

Den här händelsen utspelade sig i ett potatisland i närheten av Hammars allmänning i Litslena. Potatislandet tillhörde den till åren komne änkan Fält och hon hade upplåtit hälften av potatislandet till fjärdingsmannen Johansson. Änkan Fält hade anlitat grannen och inhysesmannen Erik Olssons hustru Anna Ersdotter, som var 76 år, att rensa ogräs i hennes del av potatislandet mot en betalning av en riksdaler. Det är fredagen den 13 augusti 1847 och Johansson kommer till potatislandet ordentligt påverkad av starka drycker och finner där Anna Ersdotter som liggande på knä krafsar med händerna i jorden.

Johansson tror nu att Anna Ersdotter är inne på hans del av potatislandet och gör åverkan. Han har en käpp i handen och med den daskar han Anna Ersdotter i ändan och på armen upprepade gånger och ryter att "det har inga tjyfkärringar att göra i mitt potatisland. Laga er härifrån eller vill du ha mer?" Anna Ersdotter stirrade argt tillbaka och retsamt klappade sig i baken med ena handen. Johansson gav henne då tre hårda slag till i ändan, med käppen. Anna fann då för gott att fly och reste sig upp och klättrade över stenmuren som omgärdade potatislandet och försvann in mot skogen.

Det här blev ju snart ett samtalsämne i byn, inte minst på grund av att Anna och hennes man såg till att få skadorna dokumenterade. Det gjordes dels av nämndemannen Lars Larsson i Fiskvik och dels av provinsialläkaren Paul A. Martin i Enköping. Dessutom hade vicekorpralen Sandblom sett alltihop uppifrån sin fähusskulle där han var sysselsatt med att lasta in hö.

När Johansson hade nyktrat till och fått berättat för sig att Anna Ersdotter hade blivit anlita av änkan Fält att rensa hennes potatisland och att det var i hennes del som Anna rensade ogräs när Johansson kom, så blir han pinsamt medveten om sitt överilade beteende. Johansson är ju fjärdingsman och därmed länsmannen Sandqvists handgångne man i rättsliga ärenden och förväntades därför uppträda mera balanserat.

Erik Olsson stämmer Johansson inför tinget för misshandel av hans hustru. Johansson skäms antagligen som en hund och försöker på alla upptänkliga sätt att komma undan den pinsamma rättegången. Han uteblir helt enkelt från rättegången vid hösttinget och det utan giltigt förfall. Rätten konstaterar att Johansson har blivit kallad på ett korrekt sätt. Målet skjuts upp till nästa ting och Johansson döms att böta sex riksdaler om han inte infinner sig då.

Johansson kom inte till vintertinget 1848 heller. Den här gången hade något misstag skett i samband med kallelsen varför målet sköts upp på nytt.

Det blev sommarting 1848. Den här gången hade Johansson fått kallelsen på ett formellt riktigt sätt men han infann sig ändå inte och lämnade inte heller någon förklaring till varför. Rätten beslutade skjuta upp målet på nytt och om Johansson inte infann sig vid nästa rättegångstillfälle så skulle han hämtas på hans egen bekostnad.

Hösttinget 1848. Ingen Johansson infann sig, däremot hade Johansson, när han skrev under att han hade fått kallelsen gjort ett tillägg där det stod att: "Tjuf och Rännkäringar skall man twätta i torr lut". Det tog inte rätten någon hänsyn till utan beordrade i enlighet med tidigare tagit beslut att Johansson skulle hämtas och rättegången fortsätta två dagar senare. Två dagar senare rapporterar nämndemännen Lars Larsson och Erik Wallin som skulle verkställa hämtningen att de funnit Johansson sängliggande och så sjuk att de måst ställa in hämtningen. Det blev nödvändigt att uppskjuta målet på nytt till nästa ting. Det har nu gått över ett år sedan händelsen och ännu har inte Johansson satt sin fot i rättssalen.

Så äntligen, vid vintertinget 1849, så inför hotet om förnyad hämtning till dryga kostnader så inställde sig Johansson inför rätten. Han började med att försöka få det tidigare vittnesmålet av korpralen Sandblom ogiltigförklarat på grund av jäv, genom att påstå att Sandblom skulle hysa ovänskap mot Johansson. Detta påstående lämnades utan åtgärd av rätten. Johansson lämnade sedan in ett skriftligt svaromål som protokollföraren vid tinget fäste som en bilaga till domstolsprotokollet. Bilagan döpte han till "Drummel".

Johansson försökte i sin inlaga förklara varför han reagerat som han gjorde. Han tyckte för det första att änkan Fält eller Anna Ersdotter borde ha talat om för honom i förväg att Anna skulle rensa änkan Fälts del av landet. För det andra så hade Johansson söndagen innan händelsen kommit till sitt land och funnit potatisblast nedtrampad och högar av spritade bönskidor eller skal. Alldeles tydligt tagna från Johanssons land. När han då såg hur potatisblasten i borte delen av landet ruskade och skakade så skyndade han dit och "påträffade en gammal kärring krypa och klösa utan anständighet. Jag frågade då, vad är det för tjuvkäring som ligger här och klöser? Laga er iväg härifrån! Därefter gav jag henne ett rapp i ändan med käppen".

Utgången i målet var rätt given. Johansson dömdes till misshandel och Anna Ersdotter fick ersättning för blånader, sveda och värk, hinder och annan skada. Allt som allt tjugosex riksdaler. Det var mycket pengar så det sved nog i börsen. Ännu värre sved nog det rykte Johansson skaffat sig i socknen. Att bli omtalad som den fjärdingsman som en vardag, i berusat tillstånd en vanlig vardag, misshandlat en gammal oskyldig gumma med käpp kan nog inte ha varit särskilt lustigt.